

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри

Галушко Л.Я.

«19» __ серпня __ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Н.ПІ.09 Основи клінічної психології

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

_____

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 053 Психологія
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Психологія (практична психологія)
(назва)

Форма навчання _____ денна, _____ заочна

(денна, заочна,)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Основи клінічної психології**
(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми Психологія (практична психологія)

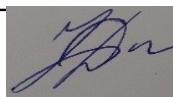
(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Строк навчання: 3 роки 10 місяців

Розробники: доцент, канд. психол. наук, доцент Дметерко Н.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від «19» серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Галушко Л.Я.

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи клінічної психології» для студентів спеціальності 053 Психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2024. 17 с.

Дметерко Н.В., 2024 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2024 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5/3,5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 105/105		4-й	4-й
		Семестр	
		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 7	Освітня програма: Психологія (практична психологія)	22 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	8 год.
		Лабораторні	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	год.	год.
		Самостійна робота	
		61 год.	87 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є надати здобувачам знання про клінічну психологію науки, що вивчає психологічні особливості людей з різними типами захворювань, про психологію хворого, про методи і способи діагностики психічних відхилень.

Завдання:

- надати здобувачам теоретичні знання про підходи до визначення психічної норми і патології;

- ознайомити з симптомами та синдромами розладів психіки, психосоматичних та соматичних захворювань;
- надати здобувачам знання про психологічні закономірності психології хворого та особистість хворого;
- надати знання про функції та методи клініко-психологічної інтервенції та методи дослідження в клінічній психології;
- розвивати у здобувачів практичні навички застосування методів дослідження в клінічній психології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності психолога. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання). СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

1.3.Очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загально-теоретичні питання курсу «Основи клінічної психології»

Тема 1. Характеристика клінічної психології як науки.

Поняття про клінічну психологію. Її предмет, завдання та основні розділи. Клінічні прояви психічної норми та патології. Історія питання. Визначення та критерії психічного здоров'я. Підходи до визначення психічної норми і патології. Діагностичні принципи-альтернативи.

Тема 2. Методи клініко-психологічного дослідження.

Особливості, систематика, функції клініко-психологічної діагностики. Методи дослідження в клінічній психології. Клінічне інтерв'ю. Експериментально-психологічні (пато- і нейропсихологічні) методи дослідження. Нейрологічні та нейропсихологічні тести. Дослідження окремих випадків хвороби.

Модуль 2. Психологічний супровід лікувально-діагностичного процесу.

Тема 3. Психологія лікувально-діагностичного процесу.

Поняття про клініко-психологічну інтервенцію. Клініко-психологічна інтервенція як частина лікування та психологічного консультування пацієнтів. Поняття про психопрофілактику та її види. Основи психопрофілактики.

Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.

Психологічні особливості хворої людини. Суб'єктивна та об'єктивна важкість захворювання. Поняття про внутрішню картину хвороби. Чинники, які визначають суб'єктивне ставлення до хвороби (стать, вік, професія, особливості темпераменту, особливості характеру. Типи хвороб за їх значенням для особи та відповідні реакції на звістку про хворобу (за З.Д.Ліповскі). Типи психологічного реагування на захворювання (за А.Лічко). Особливості взаємин лікар-медичний персонал-хворий.

Модуль 3. Спеціальна клінічна психологія.

Тема 5. Розлади особистості (психопатії).

Поняття про акцентуації. Види акцентуацій. Діагностичні критерії і диференціальна діагностика. Етіологія психічних розладів та пограничних порушень психіки пацієнтів. Психологічні особливості хворих з межевими психічними розладами та з невротичними порушеннями. Класифікація розладів особистості за МКХ-10, їх основні характеристики.

Тема 6. Клінічна психологія при психосоматичних та соматичних захворюваннях

Психосоматичні й соматопсихічні розлади. Клінічні прояви. Профілактика психосоматичних та соматопсихічних розладів. Психосоматичні порушення і захворювання. Соматопсихічні впливи. Клінічна діагностика та класифікація психосоматичних та соматопсихічних синдромів. Психологічні особливості соматично хворих.

Тема 7. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб із захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту.

Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту. Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями органів дихання. Зміни психіки у пацієнтів кардіологічного профілю.

Тема 8. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом (головний біль та біль у спині) та розладами харчової поведінки.

Зміни психіки у пацієнтів із головним болем та мігренню. Зміни психіки у пацієнтів із ревматоїдним артритом та ревматизмом. Нервова анорексія та булімія, чинники їх виникнення. Зміни психіки у пацієнтів із розладами харчової поведінки, при ожирінні.

Тема 9. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.

Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб. Психологічні особливості хворих з різними соматичними захворюваннями. Психологічні особливості хірургічних хворих. Психологічні особливості та реакція на хворобу онкологічних хворих. Психологія хворих з ушкодженнями обличчя та тіла. Психологічні особливості пацієнтів з порушеннями слуху та зору.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Загально-теоретичні питання курсу «Основи клінічної психології»												
Тема 1. Характеристика клінічної психології як науки.	13	4	2			7	14	2	2			10
Тема 2. Методи клініко-психологічного дослідження.	11	2	2			7	10					10
Разом за розділом 1.	24	6	4			14	24	2	2			20
Розділ/ Модуль 2. Психологічний супровід лікувально-діагностичного процесу.												
Тема 3. Психологія лікувально-діагностичного процесу.	10	2	2			6	7					7
Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.	10	2	2			6	12	2				10
Разом за розділом 2.	20	4	4			12	19	2				17
Розділ 3/ Модуль 3. Спеціальна клінічна психологія.												
Тема 5. Розлади особистості (психопатії).	15	4	4			7	14	2	2			10
Тема 6. Клінічна психологія при психосоматичних та соматичних захворюваннях.	13	2	4			7	12		2			10
Тема 7. Психологічні особливості та порушення психіки в	11	2	2			7	10					10

осіб із захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту.												
Тема 8. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом (головний біль та біль у спині) та розладами харчової поведінки.	11	2	2			7	14	2	2			10
Тема 9. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.	11	2	2			7	12	2				10
Разом за розділом 3.	61	12	14			35	62	6	6			50
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	105	22	22			61	105	10	8			87

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
	Розділ 1/ Модуль 1. Розділ 1/Модуль 1. Загально-теоретичні питання курсу «Основи клінічної психології»	ДФН	ЗФН
1.	Тема 1. Характеристика клінічної психології як науки.	4	2
2.	Тема 2. Методи клініко-психологічного дослідження..	2	
Розділ/ Модуль 2. Психологічний супровід лікувально-діагностичного процесу.			
3.	Тема 3. Психологія лікувально-діагностичного процесу... .	2	
4.	Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.	2	2
	Розділ 3/ Модуль 3. Спеціальна клінічна психологія		
5.	Тема 5. Розлади особистості (психопатії).	4	2
6.	Тема 6. Клінічна психологія при психосоматичних та соматичних захворюваннях	2	
7.	Тема 7. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб із захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту.	2	
8.	Тема 8. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом (головний біль та біль у спині) та розладами харчової поведінки.	2	2
9.	Тема 9. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.	2	2
	Всього	22	10

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
	Розділ 1/ Модуль 1. Розділ 1/Модуль 1. Загально-теоретичні питання курсу «Основи клінічної психології»	ДФН	ЗФН
1.	Тема 1. Характеристика клінічної психології як науки.	2	2
2.	Тема 2. Методи клініко-психологічного дослідження..	2	
Розділ/ Модуль 2. Психологічний супровід лікувально-діагностичного процесу.			
3.	Тема 3. Психологія лікувально-діагностичного процесу... .	2	
4.	Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.	2	
	Розділ 3/ Модуль 3. Спеціальна клінічна психологія		
5.	Тема 5. Розлади особистості (психопатії).	4	2

6.	Тема 6. Клінічна психологія при психосоматичних та соматичних захворюваннях	4	2
7.	Тема 7. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб із захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту.	2	
8.	Тема 8. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом (головний біль та біль у спині) та розладами харчової поведінки.	2	2
9.	Тема 9. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.	2	
	Всього	22	8

4.3. Теми лабораторних занять – не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
	Розділ 1/ Модуль 1. Розділ 1/Модуль 1. Загально-теоретичні питання курсу «Основи клінічної психології»	ДФН	ЗФН
1.	Тема 1. Характеристика клінічної психології як науки. 1. Ведення психологічного словника. 2. Складіть схему «Зв'язок клінічної психології з іншими науками». 3. Самостійно опрацюйте питання «Структура патопсихологічного синдрому».	7	10
2.	Тема 2. Методи клініко-психологічного дослідження. 1. Ведення психологічного словника. 2. Законспектуйте основні етичні положення Американської психологічної асоціації, що стосуються консультування і інтерв'ювання. 3. Проаналізуйте поняття «психічне здоров'я» та «психологічне здоров'я».	7	10
Розділ/ Модуль 2. Психологічний супровід лікувально-діагностичного процесу.			
3.	Тема 3. Психологія лікувально-діагностичного процесу. 1. Ведення психологічного словника. 2. Розробити конспект психопрофілактичного спрямування з питань збереження ментального здоров'я та психологічного благополуччя.	6	7
4.	Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.	6	10
	Розділ 3/ Модуль 3. Спеціальна клінічна психологія		
5.	Тема 5. Розлади особистості (психопатії).	7	10

	1. Ведення психологічного словника. 2. Розв'язання клінічних задач. 3. Підготувати виступ про один із видів невротичних розладів у формі мультимедійної презентації (тривалість до 5 хв.).		
6.	Тема 6. Клінічна психологія при психосоматичних та соматичних захворюваннях. 1. Ведення психологічного словника. 2. Розв'язання клінічних задач.	7	10
7.	Тема 7. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб із захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту. 1. Ведення психологічного словника. 2. Розв'язання клінічних задач.	7	10
8.	Тема 8. Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом (головний біль та біль у спині) та розладами харчової поведінки. 1. Ведення психологічного словника. 2. Розв'язання клінічних задач.	7	10
9.	Тема 9. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта. 1. Ведення психологічного словника. 2. Розв'язання клінічних задач.	7	10
	Всього	22	87

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання – не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Основи клінічної психології» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий у Google-формі), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю є* перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Орієнтовний перелік програмових питань до екзамену:

1. Поняття про клінічну психологію. її предмет, завдання та основні розділи.
2. Особливості, систематика, функції клініко-психологічної діагностики.
3. Методи дослідження в клінічній психології.
4. Клінічне інтерв'ю.
5. Експериментально-психологічні (пато- і нейропсихологічні) методи дослідження.
6. Нейрологічні та нейропсихологічні тести.
7. Дослідження окремих випадків хвороби.
8. Клінічні прояви психічної норми та патології.
9. Діагностичні принципи-альтернативи (хвороба–особистість, нозос–патос, реакція–стан–розвиток, психотичне–непсихотичне). Їх характеристика.
10. Діагностичні принципи-альтернативи (екзогенне–ендогенне–психогенне, дефект–одужання–хроніфікація, адаптація–дезадаптація). Їх характеристика.
11. Діагностичні принципи-альтернативи (негативне–позитивне, компенсація–декомпенсація, фаза–приступ–епізод). Їх характеристика.
12. Діагностичні принципи-альтернативи (ремісія–рецидив–інтермісія, тотальність–парціальність, типовість–атиповість,). Їх характеристика.
13. Діагностичні принципи-альтернативи (патогенне–патопластичне, симуляція–дисимуляція–агравация). Їх характеристика.
14. Критерії оцінки ефективності психокорекційного і психотерапевтичного впливу
15. Поняття про клініко-психологічну інтервенцію.

16. Клініко-психологічна інтервенція як частина лікування та психологічного консультування пацієнтів.
17. Поняття про психопрофілактику та її види.
18. Основи психопрофілактики.
19. Особливості взаємин лікар-медичний персонал-хворий.
20. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта.
21. Поняття про психічне та психологічне здоров'я.
22. Зміни психіки у пацієнтів із головним болем та мігренню.
23. Зміни психіки у пацієнтів із ревматоїдним артритом та ревматизмом.
24. Нервова анорексія та булімія, чинники їх виникнення.
25. Зміни психіки у пацієнтів із розладами харчової поведінки, при ожирінні.
26. Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб.
27. Психологічні особливості хворих з різними соматичними захворюваннями.
28. Психологічні особливості хірургічних хворих.
29. Психологічні особливості та реакція на хворобу онкологічних хворих.
30. Психологія хворих з ушкодженнями обличчя та тіла.
31. Психологічні особливості пацієнтів з порушеннями слуху та зору.
32. Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту.
33. Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями органів дихання.
34. Зміни психіки у пацієнтів кардіологічного профілю.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань									Самостійна робота	Екзамен	Сума
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3							
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	15	Макс.40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T11 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
2. Гальчук О. Я. Клінічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Атіка, 2012. 216 с.
3. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
4. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С.В. Діденко К.: Академвидав, 2012. 320 с.
5. Максименко С. Д. Медична психологія. Вінниця: Нова Книга, 2008. 520 с.
6. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія : Навчальний посібник / Укл. Ю.П. Никоненко. Київ : КНТ, 2016. 369 с.
7. Османова А.М., Хоруженко Г.В. Клінічна психологія [Текст] : навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2023. 183 с. Режим доступу: https://deps.snu.edu.ua/media/filer_public/7d/69/7d6934e8-b840-49f1-868f-472ca515fc20/osmanova_aklinichna_psikhologii_posibn.pdf

8. Психодіагностика в клінічній психології. : навч. посіб. / Л. М. Співак, А. М. Османова. К.: Університет «Україна», 2023. 146 с.
9. Савенкова І.І. Клінічна психологія: [навчальний посібник]. Херсон: ООО «Айлант», 2018. 302 с. Режим доступу: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12558/1/Clinical%20psychology.pdf>
10. Федосова Л.О. Клінічна психологія : навч. посіб. К.: ДП «Вид. ім «Персонал», 2013. 248 с. Бібліогр. : с. 241–247.

Допоміжна:

1. Аймедов К.В., Луцьов В.Є., Нікогосян Л.Р. Клінічна психологія в експертній діяльності: практикум : навчальний посібник : друге видання / заг. ред. В.Є. Луцьова. Донецьк: «Східний видавничий дім», Одеса: ОНМедУ. 2015. 301 с.
2. Луцьов В.Є., Аймедов К.В., Корошніченко Д.М. Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога : навчальний посібник (частина перша) / заг. ред. В.Є. Луцьова. Одеса : ОНМедУ, Донецьк: «Східний видавничий дім», 2015. 296 с.

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Основи клінічної психології.
<https://classroom.google.com/c/NzQ2NzUwMjYyMTA1?cjc=r7xcbv7>
2. МКХ 10 – Міжнародна обробка хвороб 10-го перегляду. Клас 5 URL: <http://kod.poltavalk.com.ua/mkhh-10-am/66-klas-5-rozlady-psykhiky-ta-povedinky-f00-f99>.
3. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE [Електронний ресурс] URL: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-zdiahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>.
4. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. URL : <https://www.nice.org.uk/guidance/cg28>.
5. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології. Депресія. URL : http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).